Turkish Studies *Educational Sciences*

Volume 14 Issue 4, 2019, p. 1009-1023

DOI: 10.29228/TurkishStudies.23276

ISSN: 2667-5609

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 05.07.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.08.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (26.07.2019)-Referee 2 (26.07.2019)

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ VE ÖĞRENCİ MERKEZLİ KAYGILARINA İLİŞKİN ALGILARI*

*Sait AKBAŞLI** - Mehmet ÖZBAŞ*** - Mehmet KARADAĞ*****

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, lisans öğrenimlerine, üniversitelerin eğitim fakülteleri dışındaki farklı fakülte ya da birimlerinde devam eden ya da lisanstan mezun olan öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygılarının neler olduğunu çeşitli değişkenler açısından saptamaktır. Araştırma, 2017 yılında Hacettepe ve Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nde ondokuz farklı öğretmenlik branşında pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerden gönüllü 669 kişiye uygulanmıştır. Araştırmanın verileri Saban, Korkmaz ve Akbaşlı (2004) tarafından geliştirilen "Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma, betimsel tarama ve ilişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin normal dağılıma uygunluğunu test etmek amacıyla Shaphiro Wilk istatistiği kullanılmış; Nomal Dağılıma sahip özelliklerin 2 bağımsız grupta karşılaştırılmasında, Student t-testi kullanılmıştır. Sayısal verilerin 2'den fazla bağımsız grupta karşılaştırılmasında normal dağılım gösteren özellikler için Tek Yönlü varyans analizi ANOVA ve LSD çoklu karşılaştırma testinden yararlanılmıştır. Normal dağılmayan özellikler için ise Kruskal Wallis testi ve All Pairwise çoklu karşılaştırma istatistikleri kullanılmıştır. Sayısal değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon katsayısı ile test edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının hem mesleki hem de öğrenci merkezli

* Bu çalışmanın bir kısmı, 10-12 Mayıs 2018 Tarihlerinde Sivas'ta düzenlenen 13. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, E-posta: sakbasli@gmail.com

*** Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, E-posta: mozbas@erzincan.edu.tr

**** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Biyoistatistik Anabilim Dalı, E-posta: mkarad@gmail.com

kaygılarının yaklaşık aynı düzeylerde olduğu anlaşılmaktadır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygılarının büyük ölçüde olumlu olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile öğrenci merkezli kaygılarının pozitif yönde kuvvetli bir ilişkiye sahip olduğu saptanmıştır. Öğretmenlik mesleğine ilişkin kaygıların arttıkça öğrenci merkezli kaygıların da aynı yönde arttığı bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları ile gelir düzeyleri arasındaki ilişkinin pozitif yönde ve çok zayıf bir düzeye sahip olduğu görülmüştür. Öğrenci merkezli kaygılar ile gelir değişkeni arasındaki ilişkinin de pozitif yönde ve çok zayıf bir oranda olduğu bulunmuştur. Kadın öğretmen adaylarının hem mesleğe hem de öğrenci merkezli değişkenlere ilişkin kaygılarının erkek öğretmen adaylarından anlamlı düzeyde farklı olduğu saptanmıştır. Kadınlar, erkeklerden daha fazla mesleki ve öğrenci merkezli kaygılar içerisindedir. Öğretmen adaylarının, lisans mezuniyet kategorilerine göre mesleki kaygıları ile öğrenci merkezli kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır. Lisans mezuniyet alanları açısından mesleki kaygıların, öğrenci merkezli kaygılardan daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlik mesleğinin; özellikle göreve dayalı değişkenler açısından, öğretmen adaylarında kaygı yarattığı saptanmıştır. Öğretmenlik mesleğinin birçok alanda, farklı yeterlikleri zorunlu kılması, öğretmen adaylarında, göreve dayalı kaygıların artmasına yol açmaktadır. Kadın öğretmen adaylarının, göreve başlamadıkları halde, öğretmenlik mesleğine ilişkin özellik ve yeterlikleri kaygı problemi yaptıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda, öğretmen adaylarına, “genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimlerinin” birbirini tamamlayıcı, destekleyici ve geliştirici bir öğretim anlayışıyla sistem bütünlüğü gözetilerek eğitim fakültelerinde verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Pedagojik Formasyon, Öğretmenlik Mesleği, Görev Merkezli Kaygı, Öğrenci Merkezli Kaygı.

PERCEPTIONS OF PROSPECTIVE TEACHERS ON THEIR PROFESSIONAL AND STUDENT-CENTERED ANXIETY

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the professional and student-centered anxiety of graduates and prospective teachers, who are continuing in different faculties or departments of universities other than education faculties, in terms of various variables. The study group consisted of 669 volunteers from the students who had been studying pedagogical formation in nineteen different branches in Hacettepe University and Erzincan Binali Yıldırım University in 2017. The data of the research were collected by "Prospective Teacher Anxiety Scale" developed by Saban, Korkmaz and Akbaşı (2004). The research was conducted using descriptive and relational search models. Shaphiro Wilk statistic was used to test the suitability of normal distribution of research data; Student t-test was used for comparing properties with nominal distribution in 2 independent groups. One-way analysis of variance ANOVA and LSD multiple comparison test was used for properties with

normal distribution when comparing numerical data in more than 2 independent groups. Kruskal Wallis test and All Pairwise multiple comparison statistics were used for non-normal properties. Relations between numerical variables were tested with Pearson correlation coefficient. Research findings showed that both professional and student-centered anxiety of prospective teachers were at about the same level. The professional and student-centered anxiety of female and male prospective teachers were found to be largely positive. Prospective teachers' professional anxiety and student-centered anxiety were found to have a strong positive relationship. As anxiety about the teaching profession increased, the findings of student-centered anxieties increased in the same direction. It was found that the relationship between the professional anxiety and the income levels of the prospective teachers was positive and very weak. The relationship between student-centered anxiety and income change was also found to be positive and very weak. It was determined that the female prospective teachers were significantly different from the male prospective teachers in their anxiety about both profession and student-centered variables. Female prospective teachers had more professional and student-centered anxiety than male prospective teachers. There were statistically significant differences between the occupational anxiety and the student-centered anxiety of the prospective teachers according to their undergraduate degree categories. In terms of graduation areas, professional anxiety was found to be more than student-centered anxiety. According to the results of the research, it was found that teaching profession caused anxiety on prospective teachers in terms of variables especially based on mission. The fact that the teaching profession enforces different qualifications in many fields leads to an increase in mission-based anxiety in prospective teachers. It was concluded that female prospective teachers had anxiety problems because of the qualifications and competences related to the teaching profession before they started working as a teacher. In line with the results of the current research, it was suggested that "general culture, special field and pedagogical formation education" should be given to the prospective teachers in education faculties with a complementary, supportive and developing teaching approach by considering system integrity.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

The most important element of the education system, the teacher According to the group needs to have more outstanding features. These; superior cognitive characteristics, creativity, adaptability, positive attitudes towards students, positive attitude towards teaching, liking to communicate with students, friendly approach towards students, avoiding judgmental behaviors of students, good use of mother tongue, dealing with literary subjects and reading, music and painting, active participation in social and social events, giving importance to personal development, self-confidence, being open to friendly relations, being sensitive, helpful, being specially educated in the field and human relations, being able to empathize, being natural and untrue, exhibiting democratic behaviors to have such features

The teacher's interaction with the students, both teaching-learning processes, as well as positive changes in student behavior play an important role. Especially the responsibility of the teacher in primary education level is increasing. Because for the first time in this period, the individual knows the school and the teacher; The attitudes and behaviors gained towards the school or the teacher have a significant impact on the students and even persist for a lifetime. It is directly related to the qualified behaviors of the teacher. This is largely possible by the fact that the teacher undergoes a qualified education program in pre-service education and possess the qualifications required by the teaching profession.

Teaching as a profession is a professional field which can be developed by gaining the competences of professional socialization in pre-service processes and organizational socialization in in-service processes. According to the most recent regulations, the teaching profession is a profession that requires teacher candidates to have as many different competencies as possible within the context of kùltùr general culture, special field and pedagogical formation ve and has unique, multivariate conditions. Teaching standards are developed and implemented in a way of Turkey's modernization of education and school management will cater to the vision must be effective.

Method

The aim of this research is to determine the professional and student-centered anxiety of graduates and prospective teachers, who are continuing in different faculties or departments of universities other than education faculties, in terms of various variables. The study group consisted of 669 volunteers from the students who had been studying pedagogical formation in nineteen different branches in Hacettepe University and Erzincan Binali Yıldırım University in 2017. The data of the research were collected by "Prospective Teacher Anxiety Scale" developed by Saban, Korkmaz and Akbaşı (2004). The research was conducted using descriptive and relational search models. Shaphiro Wilk statistic was used to test the suitability of normal distribution of research data; Student t-test was used for comparing properties with nominal distribution in 2 independent groups. One-way analysis of variance ANOVA and LSD multiple comparison test was used for properties with normal distribution when comparing numerical data in more than 2 independent groups. Kruskal Wallis test and All Pairwise multiple comparison statistics were used for non-normal properties. Relations between numerical variables were tested with Pearson correlation coefficient.

Findings

Research findings showed that both professional and student-centered anxiety of prospective teachers were at about the same level. The professional and student-centered anxiety of female and male prospective teachers were found to be largely positive. Prospective teachers' professional anxiety and student-centered anxiety were found to have a strong positive relationship. As anxiety about the teaching profession increased, the findings of student-centered anxieties increased in the same direction. It was found that the relationship between the professional anxiety and the income levels of the prospective

teachers was positive and very weak. The relationship between student-centered anxiety and income change was also found to be positive and very weak. It was determined that the female prospective teachers were significantly different from the male prospective teachers in their anxiety about both profession and student-centered variables. Female prospective teachers had more professional and student-centered anxiety than male prospective teachers. There were statistically significant differences between the occupational anxiety and the student-centered anxiety of the prospective teachers according to their undergraduate degree categories. In terms of graduation areas, professional anxiety was found to be more than student-centered anxiety.

Discussion

According to the results of the research, it was found that teaching profession caused anxiety on prospective teachers in terms of variables especially based on mission. The fact that the teaching profession enforces different qualifications in many fields leads to an increase in mission-based anxiety in prospective teachers. It was concluded that female prospective teachers had anxiety problems because of the qualifications and competences related to the teaching profession before they started working as a teacher. In line with the results of the current research, it was suggested that "general culture, special field and pedagogical formation education" should be given to the prospective teachers in education faculties with a complementary, supportive and developing teaching approach by considering system integrity.

As a result of the research, it is concluded that students are familiar with the teaching profession, they want to be a teacher and they consider teaching as a profession which has social respectability. These findings are similar to other studies in the literature. Although it is seen that students have positive opinions about the teaching profession, it is seen as a desirable situation on behalf of the profession.

Keywords: Prospective Teacher, Pedagogical Formation, Teaching Profession, Mission-Based Anxiety, Student-Centered Anxiety.

GİRİŞ

Öğretmenlik, hizmet öncesi süreçlerde mesleki sosyalleşme, hizmet içi süreçlerde ise örgütsel sosyalleşme yetkinlikleri kazandırılarak geliştirilebilen bir mesleki alandır. Öğretmenlik mesleği, öğretmen adaylarının “genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon” bağlamında, olabildiğince farklı yeterliklere sahip olmalarını gerektiren ve kendine özgü çok yönlü, çok değişkenli koşulları olan bir meslektir. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği çok yönlü yeterliklere sahip olabilmeleri için, üniversite öğrenimleri süresince; olabildiğince yetkin birer meslek elemanı olarak yetiştirilmelerinin zorunlu olduğu açıktır (Akpınar ve Özer, 2004; Basinger, 2000; Bulut ve Oral, 2011; Gelişli, Duman ve Çetin, 2009; Gürol, Altunbaş ve Karaaslan, 2010; Kaldi, 2009). Bu zorunluluk, öğretmenlik mesleği için ulusal ve uluslararası standartların karşılanmasını gerektirmektedir. Aynı zamanda bu standartların çok yönlü öğretmenlik becerileriyle hayata geçirilmesini gerekli hale getirmektedir. Öğretmenlik standartlarının, Türkiye’nin çağdaşlaşma vizyonuna hitap edecek bir şekilde geliştirilip uygulanabilmesi için eğitim ve okul yönetiminin etkili olması gerekir. Etkili okullarda, öğrenme, öğretme yaşantılarının başarıya ulaştırılabilmesi, eğitim ve okul yönetiminin; öğretim hizmetlerinin gerçekleştirilmesinden sorumlu insan kaynakları olan öğretmenlerle eşgüdümlü çabalar içerisinde bulunmasına bağlıdır.

Türkiye’de okul öncesi, ilk ve ortaöğretim okullarına öğretmen yetiştirme görevini; çoğunlukla eğitim fakülteleri gerçekleştirmektedir. 2017 Yılından itibaren, ilahiyat fakülteleri de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Arapça öğretmenliği ile İmam Hatip Ortaokulları ve Anadolu İmam Hatip, Proje İmam Hatip Liselerinin meslek derslerine öğretmen yetiştirme konusunda, eğitim fakülteleriyle aynı işleve sahip olmuşlardır. İlahiyat fakülteleri de yukarıda ifade edilen öğretmenlik branşlarında, öğretmen adayları yetiştirmek üzere, eğitim fakülteleri gibi aynı işlevleri gerçekleştirmek üzere yetkilendirilip görevlendirilmişlerdir. Türkiye’de ayrıca, pedagojik formasyon eğitimi uygulamaları aracılığıyla da yaygın olarak öğretmen adayları yetiştirilmektedir. Pedagojik formasyon eğitimi aracılığıyla birçok fakülte ve farklı üniversite birim, bölüm ve yüksekokullarından mezun olan ya da mezun olabilmek potansiyeline sahip kimselerden öğretmen adayları yetiştirilmektedir.

Problem Durumu

Türkiye’de öğretmen yetiştirme uygulamaları; genel olarak eğitim fakülteleri aracılığıyla gerçekleştirilmekte; ancak etkili bir eğitim planlamasının olmaması nedeniyle eğitim fakülteleri dışından da yoğun olarak öğretmen istihdamı sağlanmaktadır. Eğitim fakülteleri dışından öğretmen yetiştirme süreçleri; bir yıl çok kısa süreli bir “pedagojik formasyon eğitimi” uygulaması ile sağlanmaktadır. Pedagojik formasyon eğitimine, üniversitelerin eğitim fakülteleri dışındaki fakülte, yüksekokul ya da bölümlerinden mezun olan ya da mezun olma sürecinde bulunan öğretmen adayları katılmaktadır (Adıgüzel, 2013; Gelişli, 2009; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Labone, 2004). Kısa süreli kuramsal ve uygulamalı bir eğitimle öğretmen yetiştirilmesini içeren “pedagojik formasyon eğitimi” anlayışı, Türk eğitim sisteminin her yönden nitelikli öğretmen yetiştirme süreç ve işlemleri bağlamında, yaşadığı çok önemli problem alanlarından biridir (Kısakürek, 2009; Özoğlu, 2010; Sezgin ve Taşpınar, 2009). Pedagojik formasyon eğitimi, öğretmen adaylarına, kuram ve uygulamanın bir arada gerçekleştirildiği çok kısıtlı bir süre içerisinde, öğretmenlik yeterliklerinin kazandırılmaya çalışıldığı bir yaklaşımdır. Türkiye, 2000’li yıllarla birlikte nicel açıdan öğretmen ihtiyacını fazlasıyla karşılayabilecek bir kapasiteye ulaşmıştır. Ancak Türkiye’nin öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak ihtiyacı olan en önemli şey kuşkusuz mesleğin niteliğinin artırılması, nitelikli öğretmen istihdamının kesintisiz bir şekilde sağlanabilmesidir.

Eğitim sisteminin içinde bulunduğu problemlerli durumların çözümü; öncelikli olarak problemlerin çoğulcu bir yaklaşımla tanımlanıp ortaya konulmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda hem eğitim yönetiminin hem de okul yönetiminin; eşgüdümlü çabalar içerisinde bulunmaları zorunludur. Eğitim sisteminin iki hayati öneme sahip unsuru, yönetim ve öğretim hizmetleridir. Demokratik bir eğitim sisteminin etkililiği, eğitim ve okul yönetiminin başarıları kadar, öğretim hizmetlerinin niteliğine bağlıdır. Türk eğitim sisteminin; en önemli problem alanları, eğitim ve okul yöneticiliği ile eğitim denetçiliğinin alanda uzmanlık eğitimi gerektiren meslekler olarak algılanıp kabul edilmemesidir. Aynı boyutta ve özelliklerde bir başka problem alanı da öğretmen yetiştirme sistemi konusunda, etkili ulusal ve uluslararası standartların işe koşulup köklü bir reform anlayışıyla uygulamaya konulamamasıdır. Standardize edilerek kalıcılığı sağlanamayan öğretmen yetiştirme uygulamalarında sürekli bir değişim çabası dikkat çekmektedir.

Amaç ve Önem

Öğretmenlik mesleğini icra edecek öğretmen adaylarının, akademik yetiştirme süreçlerinin geniş kapsamlı bilimsel araştırmalara konu edilip geribildirimler alınarak değerlendirilmesi gerekir. Öğretmen adaylarının hizmet öncesi yetiştirme süreçlerinde yaşayabilecekleri problemlerin, kaygıların neler olduğunun belirlenip gerekli önlemlerin hizmet öncesi akademik uygulamalarda dikkate alınması gerekir. Bu araştırmada, pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının akademik yetiştirme uygulamalarında yaşadıkları mesleki ve öğrenci merkezli kaygılarının neler olduğunun nesnel bir anlayışla bilimsel bir araştırmaya problem edinilmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda, araştırma problemi aşağıdaki gibi ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının mesleki ve görev merkezli

kaygılarına ilişkin algıları nelerdir? Araştırma sürecinde, ayrıca aşağıda yer verilen alt problemlere cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları nelerdir?
- Öğretmen adaylarının öğrenci merkezli kaygıları nelerdir?
- Öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygıları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygıları öğrenim gördükleri ortaöğretim kurumları bakımından farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygıları sınıf düzeyi (dördüncü sınıf ve mezun olma) bakımından farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygıları öğrenim gördükleri lisans alanlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygıları kardeş sayıları bakımından farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygıları gelir düzeyi değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

“Öğretmen Adayları Mesleki ve Öğrenci Merkezli Kaygılar” araştırması, karşılaştırmalı modelde betimsel bir çalışmadır. Araştırma ile pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygılarından kaynaklanan algılarının tespit edilip ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma, 2017 yılında Hacettepe ve Erzincan Binali Yıldırım Üniversitelerinde, pedagojik formasyon öğrenimlerine devam eden 669 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde, Saban, Korkmaz ve Akbaşlı (2004) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği” kullanılmıştır. Tablo 1’de araştırma ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik analizlerine ilişkin istatistiksel verilere yer verilmiştir.

Tablo 1: Ölçek Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler ve Cronbach Alfa Değerleri

Ölçek	N	Min	Max	Ortalama	Std. Sapma	Cronbach alfa
Görev merkezli kaygılar	669	17	72	37	11	0.847
Öğrenci merkezli kaygılar	669	15	72	36	13	0.938

Tanımlayıcı ya da betimsel istatistiksel analizlerde en yaygın olarak kullanılan Cronbach alfa katsayıları tercih edilmekte; bu şekilde ölçeklerin güvenilirliğinin incelenmesi sağlanmaktadır. Bu katsayı, 0 ile 1 arasındaki değerleri kapsar. Çalışmamızda, iki değişkenin her biri için Cronbach alfa, güvenilirliğin kabul edilebilir düzey olan 0.7 (Nunnally, 1978) üzeri değer aldığı gözlenmiştir. Yapılan Cronbach alfa katsayısı geçerlilik ve güvenirlik testinde Görev (mesleki) merkezli kaygılar (0.847) ve Öğrenci merkezli kaygılar (0.938) ölçeklerinin geçerlilik ve güvenirlik katsayılarının oldukça yüksek olduğu gözlenmiştir. Başka bir deyişle uygulanan Görev merkezli kaygılar ölçeğine verilen cevapların geçerliliğinin yüksek derecede olduğu gözlenmiştir. Benzer tutarlılık Öğrenci merkezli kaygılar ölçeğinde de gözlenmiştir.

Araştırma Verilerinin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmadan elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğu Shaphiro Wilk testi ile test edilmiş, Normal dağılıma sahip özelliklerin 2 bağımsız grupta karşılaştırılmasında ise Student t testi

kullanılmıştır. Bağımsız iki grupta normal dağılıma uygunluk göstermeyen özelliklerin karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Ayrıca sayısal verilerin 2’den fazla bağımsız grupta karşılaştırılmasında normal dağılım gösteren özellikler için Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve test sonrası ikili karşılaştırmalar için LSD çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Normal dağılıma uymayan özellikler için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis testinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösteren özelliklerin test sonrası çoklu karşılaştırmaları All Pairwise çoklu karşılaştırma testi ile yapılmıştır. Sayısal değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile test edilmiştir. Geçerlik ve güvenilirliğin test edilmesi amacı ile Cronbach alfa katsayıları hesaplanmıştır. Tanımlayıcı istatistik olarak sayısal değişkenler için ortalama $\pm$ standart sapma, kategorik değişkenler için ise sayı ve % değerleri verilmiştir. İstatistiksel analizler için SPSS Windows version 24.0 paket programı kullanılmış ve $P < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırma sürecinde elde edilen veriler ile verilere dayalı bulgular, araştırma alt problemlerine göre, önce betimsel, ardından karşılaştırmalı istatistiksel analizler yapılarak yorumlanmıştır.

Tablo 2’de, bu araştırmanın kategorik değişkenlerine ilişkin verilerin sayı ve yüzde (%) olarak ele alınıp istatistiksel işlemlerinin yapıldığı değişkenlere yer verilmiştir. Araştırmanın kategorik değişkenleri, sıra ile cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, öğretmen adaylarının mezun olduğu ortaöğretim okul türü, yani cinsiyet birinci sırayı, yaş ikinci sırayı, gelir düzeyi kategorileri 3. sırayı ve lise mezuniyetlerinin belirtildiği okul çeşitleri ise dördüncü sırayı oluşturmıştır. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyi, yani 4. sınıfta öğrenim görmeleri ya da mezun olma durumları araştırmanın beşinci sıra kategorik değişkenlerini oluşturmıştır. Öğretmen adaylarının altıncı sırada yer alan kategorik değişkenlerini ise lisans mezuniyet alanları ifade etmiştir. Araştırmanın kategorik olarak değerlendirilen son değişkenini ise öğretmen adaylarının 1’den 5 ve daha fazla olarak sıralanıp belirtilen kardeş sayısı değişkeni oluşturmaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde, bu çalışmada kadın oranının %72,0 ile Erkek %28,0 oranından daha yüksek olduğu, Yaş olarak en yüksek katılımın olduğu %38,7 yaş grubunun 20-22 yaş grubu olduğu, bu aralığı takip eden en yüksek katılımın olduğu ikinci yaş grubunun %20,6 ile 23-25 yaş grubu olduğu, daha sonrasında 17-19 yaş grubunun %17,6 geldiğini son olarak da en az katılımın 26-28 yaş aralığında bireylerin %9,9 oluşturduğu yaş grubu olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmada, gelir durumu bakımından en düşük seviyeyi 0 ile 1500 TL arasında gelire sahip olan 130 kişi oluşturmaktadır. Bunların toplam içerisindeki oranı ise %19,4’tür. Diğer taraftan 4500 TL gelirden fazla gelire sahip kişilerin sadece 30 kişi olduğu ve bu kişilerin toplamın %4,5’ine tekabül ettiği gözlenmiştir. Gelir durumu değişkeninde en fazla gözlemin olduğu gelir aralığının 2501 ila 3500 TL arasında olduğu ve bu gruptaki kişilerin sayısının 230 olduğu ve toplam içindeki paylarının %34,4 olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmaya katılan öğrencilerin lise mezuniyetleri incelendiğinde toplamın içinde en yüksek mezuniyetin genel liseden (%43,0) takibinde ise Anadolu lisesinden %27,5 olduğu, İmam hatip mezunlarının toplam gözlem sayısı içindeki payının %13,5 olduğu görülmüştür.

Anadolu teknik meslek lisesi mezunlarının oranının toplam kişilerin %7,9’unu oluşturduğu, fen lisesi mezunlarının ise toplamda payının %0,7 olduğu gözlenmiştir. Sosyal bilimler lisesi ise %0,3’lük payı ile en düşük gözlemin olduğu lise mezuniyetidir. Öğrencilerin toplamının %62,7’lik kısmı 4. Sınıf öğrencisi, %37,3’ünün ise mezun durumda olduğu gözlenmiştir. Lisans eğitimi görenlerin toplamının %23,0’lık bölümü Türk Dili Edebiyatı bölümünde, %12,0’lik oran Tarih bölümünde, %8,8’lik kısmın matematik bölümünde, %7,2’sinin İngilizce bölümünde, %4,9’luk bölümün sosyoloji % 0,1’lik kısmın ise Fransızca bölümünde olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmaya katılan öğrencilerin kardeş sayıları incelendiğinde % 23,0’lık kısmı üç kardeşe, %20,8’i bir kardeşe, %18,5’lik kısmının beş ve daha fazla kardeşe sahip olduğu anlaşılmaktadır. İki kardeşe sahip olanlar %18,5’lik bölümü, dört kardeşe sahip olanlar %16,0’lık bölümü ve son olarak %3,1’lik kısmın ise tek çocuk olduğu gözlenmiştir.

Tablo 2: Kategorik Değişkenler İçin Frekans Tablosu

Değişken		Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	482	72,0
	Erkek	187	28,0
Yaş	17-19	118	17,6
	20-22	259	38,7
	23-25	138	20,6
	26-28	66	9,9
	29 ve üstü	88	13,2
Gelir	0-1500TL	130	19,4
	1501-2500TL	230	34,4
	2501-3500TL	189	28,3
	3501-4500TL	90	13,5
	4501 ve Fazlası	30	4,5
Lise	Genel lise	288	43,0
	Anadolu lisesi	184	27,5
	Anadolu öğrt. lis	7	1,0
	Fen lisesi	5	0,7
	Anadolu teknik meslek lisesi	53	7,9
	Sosyal bilimler lisesi	2	0,3
	İmam hatip lisesi	90	13,5
Sınıf	Diğer	40	6,0
	4.Sınıf	419	62,7
Lisans	Mezun	250	37,3
	Fizik	7	1,0
	Kimya	18	2,7
	Matematik	59	8,8
	Türk Dili Edb.	154	23,0
	Tarih	80	12,0
	Sosyoloji	33	4,9
	Fransızca	1	0,1
	Almanca	16	2,4
	İngilizce	48	7,2
	Felsefe	22	3,3
	Psikoloji	2	0,3
	Hemşirelik	7	1,0
	Beden Eğt	12	1,8
	Aile ve tükt. hiz	1	0,1
	Çocuk gelişimi	27	4,0
	Biyoloji	35	5,2
	İlahiyat	71	10,6
	İktisat	36	5,4
	Diğer	40	6,0
Kardeş	Tek çocuk	21	3,1
	Bir	139	20,8
	İki	124	18,5
	Üç	154	23,0
	Dört	107	16,0
	Beş ve fazla	124	18,5

Tablo 3'te, araştırmanın iki alt ölçeği arasındaki ilişkileri belirleyen verilerin analiz edildiği, Pearson Korelasyon Katsayısı ile ilgili istatistiklere yer verilmiştir. Pearson korelasyon katsayısı sonuçları değerlendirilirken Salkind (2016)'ın ortaya attığı katsayı yorumları dikkate alınmıştır. Buna göre, r katsayısı 0.8-1.0 arasında değerler alıyorsa bu durumda iki değişken arasında çok güçlü bir ilişki mevcut olduğunu, eğer r katsayısı 0.6-0.8 arasında ise bu durumda da iki değişken arasında güçlü bir ilişki mevcut olduğunu, eğer r katsayısı 0.4-0.6 arasında değerler alıyorsa bu durumda iki değişken arasında orta düzeyde güçlü bir ilişki mevcut olduğunu, eğer r katsayısı 0.2-0.4 arasında ise bu durumda iki değişken arasında zayıf bir ilişki mevcut olduğunu, 0.2 ve altındaki r değerleri çok zayıf veya olmayan bir ilişkinin varlığını işaret etmektedir.

Tablo 3: Ölçekler arasındaki ilişkiler (Pearson korelasyon analizi)

		Öğrenci Merkezli Kaygılar
Mesleki Merkezli Kaygılar	r	0,814**
	P	0,001
	N	669

r: Spearman korelasyon katsayısı, n: kişi sayısı

** Korelasyon katsayısı 0,01 düzeyinde anlamlı

* Korelasyon katsayısı 0,05 düzeyinde anlamlı

Mesleki Merkezli Kaygı ölçeği ile Öğrenci Merkezli Kaygı ölçeği arasındaki Pearson korelasyon katsayısı ($r=0.814$, $p=0.001$) olarak gözlenmiştir. Buna göre iki ölçek arasında pozitif yönde kuvvetli bir ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlendi. Mesleki Merkezli Kaygı puanı yükseldikçe istatistiksel olarak anlamlı düzeyde Öğrenci Merkezli Kaygı düzeyinin de arttığı gözlenmiştir. Tablo 4'te, araştırma ölçeğinin alt boyutları ile yaş ve gelir sayısal değişkenlerine ait ilişki analizlere yer verilmiştir.

Tablo 4: Ölçek puanları ile sayısal değişkenler arasındaki ilişkiler (Pearson korelasyon analizi)

		Yaş	Gelir
Meslek Merkezli Kaygılar	r	-0,067	0,095*
	P	0,082	0,014
	N	669	669
Öğrenci Merkezli Kaygılar	r	-0,052	0,089*
	P	0,179	0,021
	N	669	669

r: Spearman korelasyon katsayısı, n: kişi sayısı

** Korelasyon katsayısı 0,01 düzeyinde anlamlı

* Korelasyon katsayısı 0,05 düzeyinde anlamlı

Meslek Merkezli Kaygı ölçeği ile gelir arasındaki Pearson korelasyon katsayısı ($r=0.095$, $p=0.014$) olarak gözlenmiştir. Buna göre, iki ölçek arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlendi. Öğrenci Merkezli Kaygı ölçeği ile Gelir arasındaki Pearson korelasyon katsayısı ($r=0.089$, $p=0.021$) olarak gözlemlendi iki ölçek arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlemlendi. Tablo 5'te ise araştırmanın demografik özellikleri ile iki alt ölçeği arasındaki puanların karşılaştırmasının yapıldığı istatistiksel işlemlere yer verilmiştir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi Kadın ve Erkeklerde Meslek Merkezli Kaygılar Ölçeği ($p=0.001$) ve Öğrenci Merkezli Kaygılar Ölçeği ($p=0.001$) toplam puan ortalamaları bakımından istatistiksel farklılık gözlenmiştir. Görev Merkezli Kaygılar Ölçeği bakımından kadın cinsiyetinin ortalamalarının (38 ± 11), erkeklerden (35 ± 10) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu gözlenmiştir. Buna göre, kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin geneliyle ilgili tüm mesleki kaygılarının erkeklerden daha

yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Yani kadın öğretmen adaylarının erkeklere göre, gelecekte mesleklerini daha iyi nasıl gerçekleştirebileceklerine ilişkin daha yüksek oranda bir kaygı yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 5: Demografik Özellikler ile Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

		N	Meslek Merkezli Kaygılar				Öğrenci Merkezli Kaygılar			
			Ort.	SS	Tİ	P	Ort.	SS	Tİ	P
Cinsiyet	Kadın	482	38	11	T=3.81	0.001*	37	13	T=4.15	0.001*
	Erkek	187	35	10			33	11		
	Genel lise	288	38	11	$\chi^2=10.970$	0.052	36	13	$\chi^2=5.70$	0.342
	Anadolu lisesi	184	38	10			36	13		
Lise	Anadolu öğrt. - Fen lis	12	37	10			38	13		
	Anadolu tekni meslek lisesi	53	38	11			36	13		
	Imam hatip lisesi	90	34	9			33	12		
	Diğer	42	35	11			34	13		
Sınıf	4.Sınıf	419	38	11	T=1.52	0.129	36	13	T=1.37	0.171
	Mezun	250	36	11			35	13		
	Fizik	7	41	14	F=2.84	0.001*	43	18	F=2.25	0.004*
	Kimya	18	35	12			32	14		
Lisans	Matematik	59	39	9			40	13		
	Türk Dili Edb	154	39	11			37	14		
	Tarih	80	37	10			36	13		
	Sosyoloji	33	38	10			36	14		
	Almanca	16	34	9			31	10		
	İngilizce	48	38	11			36	14		
	Felsefe	22	39	12			39	13		
	Hemşirelik	7	38	9			33	9		
	Beden Eğt	12	28	10			29	11		
	Çocuk gelişimi	27	43	11			39	13		
	Biyoloji	35	38	9			36	11		
	İlahiyat	71	33	8			32	11		
	İktisat	36	34	11			32	11		
	Diğer	44	36	10			33	12		
	Tek çocuk	21	37	11	F=1.85	0.101	35	14	F=2.07	0.067
	Bir	139	38	11			37	14		
Kardeş	İki	124	39	11			38	12		
	Üç	154	37	10			35	13		
	Dört	107	35	10			33	13		
	Beş ve daha fazla	124	37	11			34	13		

SS: Standart Sapma, N: Kişi sayısı, Tİ: Test İstatistiği, χ^2 değeri Kruskal Wallis testinden elde edilmiştir, F Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA, One way ANOVA) testinden elde edilmiştir.

* $p < 0.05$ düzeyde anlamlı

Benzer Şekilde Öğrenci Merkezli Kaygılar Ölçeği bakımından da kadın cinsiyetinin ortalamalarının (37 ± 13), erkeklerden (33 ± 11) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu bulgular, öğrenci merkezli kaygılar açısından da kadın öğretmen adaylarının erkeklerden daha yüksek bir ortalamaya sahip olduklarını göstermektedir. Kadın öğretmen adayları, öğrencileri ile ilgili farklı özelliklerdeki algılar bağlamında, erkeklerden daha kaygılıdır. Lise mezuniyeti farklı olan kişilerin Meslek Merkezli Kaygılar ölçeği toplam puan ortalamaları ve Öğrenci Merkezli Kaygılar ölçeği toplam puan ortalamaları bakımından benzer puanlarda değerler aldıkları gözlenmiştir. Benzer şekilde 4. Sınıfta okuyanlar ile mezun olan bireylerin Meslek Merkezli Kaygılar ölçeği toplam puan ortalamaları ve Öğrenci Merkezli Kaygılar ölçeği toplam puan ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gözlenmemiştir.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri ya da görmekte oldukları lisans değişkeninin farklı kategorileri bağlamındaki algıları, Meslek Merkezli Kaygılar Ölçeği ($p=0.001$) ve Öğrenci Merkezli Kaygılar Ölçeği ($p=0.001$) bakımından istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Öğretmen adaylarının mesleki ve görev merkezli kaygılarının hangi lisans programlarında farklılık gösterdiğini tespit etmek için yapılan Anova testi sonrası yapılan LSD testine göre, farklılıklar: Fizik Bölümü – Beden Eğitimi Bölümü ($p=0.009$), Çocuk Gelişimi Bölümü- Kimya Bölümü ($p=0.011$), Matematik Bölümü – İlahiyat Bölümü ($p=0.001$), Matematik Bölümü – Beden Eğitimi Bölümü ($p=0.001$), Matematik Bölümü – İktisat Bölümü ($p=0.001$), Türk Dili Edebiyatı Bölümü – İlahiyat Bölümü ($p=0.001$), Türk Dili Edebiyatı Bölümü – Beden Eğitimi Bölümü ($p=0.001$), Türk Edebiyatı Dili Bölümü – İktisat Bölümü ($p=0.001$), Tarih Bölümü – İlahiyat Bölümü ($p=0.026$), Tarih Bölümü – Beden Eğitimi Bölümü ($p=0.007$), Çocuk Gelişimi Bölümü-Tarih Bölümü ($p=0.010$), Sosyoloji Bölümü – İlahiyat bölümü ($p=0.032$), Sosyoloji Bölümü – Beden Eğitimi Bölümü ($p=0.006$) arasında ortaya çıkmıştır. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının branşlarına göre, mesleki kaygılarının farklılaştığını göstermektedir. Farklı branşlardan öğretmen adayları arasında, istatistiksel olarak anlamlı görüş farklılıklarının olduğu ortaya çıkmıştır. Fizik branşından öğretmen adayları-beden eğitimi branşından öğretmen adaylarına göre mesleki yönden daha fazla kaygı taşımaktadırlar. Aynı şekilde çocuk gelişimi-kimya; matematik-ilahiyat; matematik-beden eğitimi; matematik-iktisat; Türk Dili ve Edebiyatı-İlahiyat; Türk Dili ve Edebiyatı-Beden Eğitimi; Türk Dili ve Edebiyatı-İktisat; Tarih-İlahiyat; Tarih-Beden Eğitimi; çocuk gelişimi-tarih; Sosyoloji-İlahiyat; Sosyoloji-Beden Eğitimi branşlarından öğretmen adaylarının algıları arasında mesleki kaygılar yönünden anlamlı farklılıklar vardır. İlk sırada yer alan çocuk gelişimi, matematik, Türk Dili ve Edebiyatı, tarih, sosyoloji branşlarından öğretmen adaylarının, ikinci sıralarda yer alan kimya, ilahiyat, beden eğitimi, iktisat branşlarından öğretmen adaylarına göre, gelecekte icra edecekleri öğretmenlik mesleği açısından daha fazla kaygı taşıdıkları saptanmıştır. Öğretmenlik mesleği açısından kaygı düzeyi en yüksek öğretmenlik branşlarının; çocuk gelişimi, fizik, matematik, Türk Dili ve Edebiyatı, tarih, sosyoloji, İngilizce branşlarının olduğu anlaşılmaktadır. Mesleki açıdan kaygı düzeyi en düşük öğretmenlik branşlarının ise beden eğitimi, kimya, ilahiyat, iktisat, Almanca branşlarının olduğu saptanmıştır. Çocuk gelişimi, fizik, matematik, Türk Dili ve Edebiyatı, tarih, sosyoloji, felsefe ve İngilizce branşlarından öğretmen adaylarının mesleki yönden diğer branşlara göre daha fazla kaygı taşıdıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğrenci merkezli kaygılarının da branşlara göre önemli düzeylerde farklılıklar taşıdığı görülmektedir. Fizik, matematik, felsefe, çocuk gelişimi ile Türk Dili ve Edebiyatı branşlarından öğretmen adaylarının diğerlerine göre daha çok öğrenci merkezli kaygı içinde bulundukları görülmektedir. Öğrenci merkezli kaygıları en düşük düzeylerde olan öğretmen adayları ise beden eğitimi, ilahiyat, iktisat, Almanca, kimya ile hemşirelik branşlarından öğretmen adaylarıdır. Bu bulgulara göre, mesleki kaygıları en yüksek düzeyde olan öğretmen adayları ile düşük düzeyde bulunan öğretmen adaylarına ilişkin branşlarla öğrenci merkezli merkezli kaygıları yüksek ve düşük düzeyde bulunan adaylar arasında önemli ölçüde benzerlikler olduğu saptanmıştır.

Kardeş sayısı farklı olan bireylerin Meslek Merkezli Kaygılar ölçeği toplam puan ortalamaları ve Öğrenci Merkezli Kaygılar ölçeği toplam puan ortalamaları bakımından benzer puanlarda değerler aldıkları gözlenmiştir. Başka bir deyişle bahsi geçen farklı grupların ölçek puan ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılığa rastlanmamıştır. Kardeş sayısı değişkeni öğretmen adaylarının mesleki ya da öğrenci merkezli kaygıları görüşleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar yaratmamaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Öğretmen adaylarının uzmanlık gerektiren profesyonel bir meslek olan öğretmenlik mesleği için gerekli bütün standart ve yeterlikleri karşılayıcı nitelikler edinmelerini sağlayıcı eğitim uygulamaları üniversite öğrenimlerine ilişkindir. Üniversitelerin öğretmen yetiştiren alanlarında, ulusal ve uluslararası öğretmen yetiştirme stratejilerinin uygulanmasını geliştirici politika ve kararlara; büyük

oranda gereksinim vardır. Türkiye’de okul öncesi eğitimden ortaöğretime kadar bütün eğitim kademelerinde, çok daha nitelikli öğretmenlere olan toplumsal talep her zamankinden daha fazladır.

Pedagojik formasyon eğitimi uygulamaları; bir öğretim yılı gibi çok kısa bir sürede, öğretmen adayı yetiştirme anlayışına dayandırılmaktadır. Bu durum, öğretmen adaylarında, gelecekte icra edecekleri, öğretmenlik branşlarını, mesleğin gereklerine uygun olarak gerçekleştirebilme konusunda, çok önemli kaygılar yaratabilmektedir. Öğretmenlik mesleğinin, öğretmen adayları için, profesyonel bir etkinlikler bütünü haline getirilmesi ve kuram-uygulama sistemini içermesi zorunludur.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre hem Meslek Merkezli Kaygılar hem de Öğrenci Merkezli Kaygılar cinsiyet bakımından incelendiğinde, kadınların erkeklerden daha yüksek kaygılara sahip olduğu gözlenmiştir. Araştırma sonuçları, pedagojik formasyon eğitiminin, öğretmen adaylarının mesleki ve öğrenci merkezli kaygılarını giderebilecek yeterlilikte yürütülüp gerçekleştirilemediğini göstermektedir. Bu bulgu, Saban, Korkmaz ve Akbaşlı 2004 bulguları ile de benzerlik göstermektedir. Ayrıca Meslek Merkezli Kaygılar bakımından en yüksek kaygıya sahip bölümün çocuk gelişimi bölümü olduğu bu bölümü takip eden bölümün ise Fizik bölümü olduğu gözlenmiştir. Öğrenci Merkezli Kaygılarda ise Fizik bölümünün en yüksek kaygı düzeyine sahip bölüm olduğu gözlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, pedagojik formasyon eğitiminin, bir ihtiyaç analizine dayandırılmadığını ve genelliyici bir anlayışla uygulandığını göstermektedir.

Araştırmanın sonucundan öğrenciler öğretmenlik mesleğini tanıdıklarını, öğretmen olmak istediklerini ve öğretmenliği toplumsal saygınlığı olan bir meslek olarak değerlendirdikleri dolayısı ile de kaygılarının olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bulgular alanyazındaki diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Argon ve Kösterelioğlu, 2010; Hergüner, Arslan ve Dünder, 2002; Üredi, Akbaşlı ve Demirtaş, 2016). Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu görüşlerinin olması meslek adına istedik bir durum olarak görülse de öğretmenlik mesleğinde iş doyumuna yönelik yapılan çalışmalarda devlet okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyumunun özel okullarda çalışan öğretmenlerden düşük bulunması (Taşdan ve Tiryaki, 2008) mesleğe ilişkin algıların mesleği tam anlamıyla icra ederken değişebileceğini de göstermektedir.

“Öğretmen Adayları Mesleki ve Öğrenci Merkezli Kaygılar Araştırması” ile ulaşılan sonuçlar, öğretmen adaylarının hem mesleki açıdan hem de öğrenci merkezli gereksinimler açısından kaygı içinde bulunduklarını göstermektedir. Öğretmen adaylarının kaygılarının özellikle mesleklerini ilgilendiren göreve dönük değişkenlerde yoğunlaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Pedagojik formasyon eğitimi, her bir öğretmen adayı için, onların gerçek ve öznel ihtiyaçlarını tespit edip süreçte uygulanmasını sağlayabilecek bir bağlamda, ihtiyaç analizi sonuçlarına dayandırılmalıdır.
- Öğretmen adaylarının daha nitelikli akademik yetişme süreçleri için kısa süreli “pedagojik formasyon eğitimi” uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştirme uygulamalarını bütünsel bir anlayışla sistem bütünlüğünde ele alan eğitim fakültelerinden yetiştirilmesi sağlanmalıdır.
- Türkiye’nin öğretmenlikle ilgili nicel büyümeyi gerçekleştirdiği varsayılarak, öğretmenlik mesleğinin nitelik yönünden gelişimini sağlayıcı politikalara yönelmesi düşünülmelidir.
- Öğretmenlik uzmanlık gerektiren bir meslek olduğu için öğretmenlerin akademik öğrenimlerini tezli yüksek lisans eğitimiyle tamamlamalarına çalışılmalıdır.

- Öğretmen eğitiminin, öğretmenlik mesleğinin “genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon” üçlü çerçevesi içerisinde, ulusal ve uluslararası öğretmen yetiştirme standartlarına uygun olarak eğitim fakültelerinde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.
- Türkiye’nin öğretmen yetiştirme uygulamaları konusunda, toplumsal ve kültürel yapısına uygun ulusal normlar geliştirebilmesi sağlanmalı; aynı zamanda ulusal öğretmen yetiştirme sistemini, uluslararası akreditasyon kurallarıyla da uyumlu hale getirebilmelidir.
- Öğretmen adaylarının etkili fakülte-okul işbirliği uygulamaları içerisinde, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel okul öncesi, ilk ve ortaöğretim okullarında, başarılı bir meslek öncesi örgütsel sosyalleşme süreçlerinden geçebilmeleri sağlanmalıdır.
- 21. Yüzyılın bilişim çağı gereksinimlerini karşılayabilecek bir şekilde, öğretmenlerin, üniversitelerle sürekli işbirliği içerisinde, işbaşında branşlarına özgü mesleki gelişim eğitimlerine tabi tutulmaları temin edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2013). Pedagojik formasyon temelli alan öğretmenlerinin öğretme öğrenme sürecine ilişkin yeterli düzeyleri. *Sakarya University Journal of Education*, 3, 2, 48-64.
- Akpınar, B., & Özer, B., (2004), Teknik eğitim fakültesi öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 147-166.
- Argon, T., & Kösterelioğlu, M. A. (2010). Öğretmenlik mesleği ve okul deneyimi dersleri, *Milli Eğitim*, 2010 (186), 265-277.
- Basinger, J. (2000). Teaching accreditor issues new standards. *The Chronicle of Higher Education*, 46, 12-16.
- Bulut, İ., & Oral, B. (2011). Fen, edebiyat, ilahiyat ve güzel sanatlar fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik algıları - Self-efficacy perceptions regarding teaching profession: The case of faculty of science, letters, theology and fine arts graduates attending pedagogic formation program. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 121, (3), 1-18.
- Gelişli, Y. (2009). Mesleki ve teknik eğitim fakülteleri öğrencilerinin pedagojik formasyon eğitimine ilişkin görüşleri. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 76-89.
- Gelişli, Y., Duman, T. ve Çetin, Ş. (2009). Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin kapatılması ve mesleki eğitime öğretmen yetiştirme sorunu. *18.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. 1-3 Ekim 2009. Kuşadası/İZMİR.
- Gülşen, C., & Çetin Gündüz, H. (2016). Teacher candidate’s opinions, who are pedagogical formation students, toward teacher profession and practicing this profession. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (3), 870-883.
- Gürol, A., Altunbaş, S., & Karaaslan, N. (2010). Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ve epistemolojik inançları üzerine bir çalışma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5 (3), 1395-1404.
- Hergüner, G., Arslan, S., & Dünder, H. (2002). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin okul deneyimi dersini algılama düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2002/1 (11), 44-58.
- Kahyaoğlu, M., & Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki özyeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (1), 73-84.

- Kaldi, S. (2009). Student teachers' perceptions of self-competence in and emotions/stres about teaching in initial teacher education. *Educational Studies*, 35 (3), 349-360.
- Kısakürek, M. A. (2009). Öğretmen eğitiminde ulusal yeterlikler çerçevesi ve kalite güvence sistemi. *Eğitimde Yansımalar IX: Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu* (ss. 19-26). Başkent Üniversitesi Avni Akyol Konferans Salonu 12-13 Kasım 2009. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Labone, E. (2004). Teacher efficacy: Maturing the construct through research in alternative paradigms. *Teaching and Teacher Education*, 20, 341-359.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Özoğlu, M. (2010). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları*. Ankara: SETA Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Saban, A., Korkmaz, İ., & Akbaşlı, S. (2004). Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları - The professional concerns of preservice teachers. *Eurasian Journal of Educational Research-Avrasya Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5, (17), 198-209.
- Salkind, N. J. (2016). *Statistics for people who (think they) hate statistics (4th ed.)*. US: Sage Publications, Inc.
- Sezgin, S. İ., & Taşpınar, M. (2009). Mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirme. *Eğitimde Yansımalar IX: Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu* (ss. 66-86). Başkent Üniversitesi Avni Akyol Konferans Salonu 12-13 Kasım 2009. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Taşdan, M., & Tiryaki, E. (2008) Özel ve devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin karşılaştırılması, *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 54-70.
- Üredi, L., Akbaşlı, S. & Demirtaş, B. (2016). Öğretmen Adaylarının Mesleğe Atanma Kaygıları (Mersin İli Örneği), Anxiety of Pre-Service Teachers about being Appointed to their Profession (A Mersin Case), *Yaşadıkça Eğitim*, Year 2016, Volume 30, Issue 2, pp. 21-36.